

MONITOR JAPONSKI

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej

DR MARCIN SOCHA

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersYTET ŁÓDZKI

STYCZEŃ 2024

Skandal korupcyjny w Partii Liberalno-Demokratycznej i pomysł likwidacji frakcji politycznych

Administracja premiera Kishidy Fumio próbuje zapanować nad katastrofalnymi skutkami skandalu związanego z ukrywaniem funduszy wyborczych. Premier nawołuje do konieczności oczyszczenia wewnątrz PLD i do rozwiązania istniejących frakcji politycznych. Działania administracji Kishidy nie znalazły jednak uznania wśród wyborców oraz licznych członków partii rządzącej.

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

8 stycznia: skutki silnego trzęsienia ziemi na półwyspie Noto. Liczba ofiar śmiertelnych niszczycielskiego trzęsienia ziemi w Japonii z pierwszego stycznia przekroczyła 160 osób. Trwają wysiłki mające na celu odnalezienie ponad 100 zaginionych osób. Ulewne deszcze i śnieg utrudniają działania ratowników. Trzęsienie ziemi o sile 7,6 uderzyło w odległy półwysep Noto, przewracając budynki i wywołując rozległy pożar. Ponad 2000 osób jest nadal odciętych od świata z powodu ogromnych uszkodzeń dróg. Japońskie wojsko dostarcza żywność, wodę i koce osobom, które musiały opuścić swoje domy. Ministerstwo obrony poinformowało w niedzielnym oświadczeniu, że wysłało prawie 6000 żołnierzy do pomocy w misji ratunkowej.

12 stycznia: PLD powołuje nowy organ ds. reformy politycznej Partia rządząca powołała nowy organ ds. reformy politycznej, którego głównym zadaniem jest zajęcie się skandalem finansowym uderzającym we frakcje PLD. Podczas pierwszego spotkania premier Kishida Fumio mówił o konieczności wprowadzenia gruntownych zmian wewnątrz partii. Prokuratorzy rozpoczęli dochodzenie w sprawie pokaźnych kwot pieniędzy zgromadzonych przez frakcje LDP podczas zbiórek, które nie zostały wymienione w raportach dotyczących pozyskiwania funduszy politycznych. Spośród 38 członków wybranych do nowego organu LDP, 10 należy do frakcji zmarłego premiera Abe. Ważne stanowiska w organie są zajmowane przez kluczowych członków PLD, którzy przewodzą własnym frakcjom, takich jak wiceprzewodniczący partii Aso Taro i sekretarz generalny Motegi Toshimitsu.

12 stycznia: Aso Taro o reakcji Japonii na atak na Tajwan. Były premier Aso Taro ponownie stwierdził, że konflikt zbrojny w Cieśninie Tajwańskiej skłoniłby Japonię do skorzystania z prawa do zbiorowej samoobrony, w tym do podjęcia kroków w celu ochrony życia obywateli Japonii. Zdaniem byłego premiera „samo istnienie Japonii może być zagrożone” w przypadku wybuchu konfliktu. Sytuacja, w której istnienie Japonii jest zagrożone po tym, jak bliski sojusznik, zostanie zaatakowany, jest jednym z warunków, aby rząd mógł użyć siły militarnej i skorzystać z prawa do zbiorowej samoobrony. W swoim wcześniejszym przemówieniu Aso dodał, że istnieje potrzeba zwiększenia międzynarodowego odstraszenia, aby zapobiec inwazji Chin na Tajwan. Aso zaznaczył, że gdyby doszło do konfliktu zbrojnego w Cieśninie Tajwańskiej, okręty Morskich Sił Samoobrony musiałyby zostać wysłane na

Tajwan w celu ewakuacji obywateli Japonii. Komentarz wiceprzewodniczącego rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej wywołał zdecydowany sprzeciw ze strony chińskiej dyplomacji.

14 stycznia: Chiny krytykują zaangażowanie Japonii na Tajwanie. Chińska ambasada w Japonii oświadczyła w niedzielę, że „zdecydowanie sprzeciwia się” oświadczeniu japońskiej minister spraw zagranicznych Kamikawy Yoko, w którym pogratulowała ona nowemu prezydentowi elektowi Tajwanu Lai Ching-te. W oświadczeniu opublikowanym na stronie internetowej japońskiego ministerstwa spraw zagranicznych minister Kamikawa pogratulowała Lai zwycięstwa, nazywając Tajwan „niezwykle ważnym partnerem i przyjacielem”. Chińska ambasada w Japonii, określiła komentarze Kamikawy jako „poważną ingerencję w wewnętrzne sprawy Chin”. Japonia nie utrzymuje oficjalnych stosunków dyplomatycznych z Tajwanem, co jest warunkiem nawiązania stosunków dyplomatycznych z Chinami.

17 stycznia: Taro Aso z wizytą w Stanach Zjednoczonych. Były premier Aso Taro przemawiał na wydarzeniu sponsorowanym przez amerykański think-tank i spotkał się z urzędnikami rządu USA. Jego podróż miała przygotować grunt pod wizytę premiera Kishidy Fumio w Stanach Zjednoczonych zaplanowaną na wiosnę. Według japońskiej prasy, wiceprzewodniczący PLD próbował również spotkać się z byłym prezydentem USA Donaldem Trumpem, który jest w trakcie kampanii wyborczej. Plany te nie spotkały się z aprobatą japońskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, które kładzie większy nacisk na współpracę z administracją prezydenta USA Joe Bidena.

18 stycznia: Japonia podpisała umowę na zakup 400 pocisków Tomahawk. Japonia podpisała umowę ze Stanami Zjednoczonymi na zakup do 400 pocisków manewrujących Tomahawk w ramach trwającej rozbudowy sił zbrojnych. Rząd premiera Kishidy Fumio zobowiązał się do podwojenia rocznych wydatków na obronę do około 68 miliardów dolarów do 2027 roku. W grudniu minister obrony Minoru Kihara przedstawił plan przyspieszenia rozmieszczenia niektórych pocisków Tomahawk i japońskich pocisków typu 12 do zwalczania okrętów nawodnych, począwszy od roku podatkowego 2025. W listopadzie Stany Zjednoczone zatwierdziły wartość 2,35 miliarda dolarów sprzedaż dwóch typów pocisków Tomahawk Block IV i zmodernizowanych wersji Block V. Pociski te mogą być wystrzeliwane z okrętów wojennych i trafiać w cele oddalone o 1600 kilometrów. W podpisaniu umowy zakupu w czwartek wzięli udział minister Kihara i ambasador USA w Japonii Rahm Emanuel.

19 stycznia: rozwiązanie frakcji Kishidy Fumio i Nikaia Toshihiro. Premier Fumio Kishida i były sekretarz generalny Partii Liberalno-Demokratycznej Toshihiro Nikai oświadczyli stycznia, że rozwiążą swoje frakcje w partii rządzącej w odpowiedzi na skandal finansowy. Były premier Aso oraz sekretarz Motegi poinformowali premiera Kishidę, że nie mają zamiaru rozwiązywać swoich frakcji. Część członków PLD staje w obronie istniejących frakcji jako ważnych ugrupowań dla kształtowania dyskusji politycznych i pielęgnowania karier młodszych ustawodawców. Frakcje wicepremiera Aso i sekretarza Motegi nie są celem obecnego dochodzenia w sprawie możliwych naruszeń ustawy o kontroli funduszy politycznych.

22 stycznia: pomysł likwidacji frakcji w PLD. W obliczu rosnącej krytyki premier Kishida powołał grupę zadaniową ds. reformy politycznej rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej. Nowe gremium zaleciło dokonanie gruntownego przeglądu funkcjonowania frakcji partyjnych i zakazanie im organizowania imprez połączonych ze zbieraniem funduszy. Kolejnym krokiem ma być „rozwiązanie istniejących frakcji i utworzenie nowych, prawdziwych grup politycznych”. W założeniach, „nowe grupy polityczne” mają zostać odcięte od możliwości pozyskiwania środków wyborczych oraz od nacisków na premiera PLD, dotyczących mianowania istotnych stanowisk w rządzie i instytucjach partyjnych. Zgodnie z zarysem, PLD ma zabronić grupom politycznym organizowania spotkań w biurach poza siedzibą główną partii. Jeśli okaże się, że grupa polityczna jest zaangażowana w nielegalną działalność, PLD przeprowadzi dochodzenie i poprosi grupę o zawieszenie działalności lub rozwiązanie.

22 stycznia: likwidacja frakcji w PLD nie spotkała się z uznaniem obywateli. Siedemdziesiąt dwa procent wyborców stwierdziło, że rozwiązanie frakcji w rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej nie przywróci zaufania publicznego do polityki. Zaledwie 19 procent ankietowanych uważa, że jest to wystarczające posunięcie. Skandal związany z niezgłoszonymi funduszami politycznymi wśród frakcji PLD wstrząsnął japońską polityką i obniżył notowania gabinetu premiera Fumio Kishidy. Według sondażu przeprowadzonego w dniach 20-21 stycznia, poparcie dla gabinetu wyniosło 23 procent, bez zmian w porównaniu z poprzednim badaniem w grudniu. Jest to najniższa ocena dla jakiegokolwiek administracji od czasu powrotu LDP do władzy w 2012 roku.

26 stycznia: aresztowania w związku ze skandalem finansowym PLD. Prokuratura okręgowa w Tokio oskarżyła członka Izby Niższej Ikedę Yoshitakę i jego pomocnika o naruszenie ustawy o kontroli funduszy politycznych oraz składanie fałszywych zeznań. Prokuratorzy stwierdzili, że 57-letni Ikeda i 45-letni Kazuhiro Kakinuma nie wykazali w swoich raportach o stanie funduszy politycznych nadwyżki dochodów w łącznej wysokości 326 600 USD jako darowizn. Organizacja zarządzająca funduszami politycznymi, której przewodniczył Ikeda, otrzymała pieniądze od frakcji Abe w Partii Liberalno-Demokratycznej w ciągu pięciu lat od 2018 do 2022 roku. Zanim prokuratorzy dokonali nalotu na domy i biura związane z Ikedą, jeden z jego pomocników rozbił kilka komputerów w lokalnym biurze ustawodawcy w Nagoi za pomocą narzędzia przypominającego śrubokręt. Prokuratorzy uważają, że komputery zawierały dane księgowe i że Ikeda nakazał ich zniszczenie.

26 stycznia: kluczowi politycy opuszczają frakcję Motegiego Toshimitsu. Kluczowi ustawodawcy opuszczają jedną z dwóch pozostałych frakcji w rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej. Obuchi Yuko, przewodnicząca Komitetu Strategii Wyborczej LDP opuściła frakcję sekretarza generalnego PLD Motegiego Toshimitsu. Pomimo tego, że jej frakcja nie została objęta dochodzeniem w sprawie skandalu finansowego, Obuchi podążyła za zaleceniami nowej grupy zadaniowej ds. reform politycznych LDP, która wezwała kierownictwo partii do opuszczenia swoich frakcji. Członek Izby Wyższej Aoki Kazuhiko oraz trzech innych urzędników zapowiedziało opuszczenie frakcji.

26 stycznia: japońska delegacja biznesowa w Chinach. Delegacja „Japońsko-Chińskiego Stowarzyszenia Gospodarczego” spotkała się z chińskim ministrem handlu Wang Wentao, domagając się zniesienia chińskiego zakazu importu owoców morza, ale nie uzyskała

żadnego zobowiązania. Delegacja odwiedza Chiny po raz pierwszy od czterech lat. Podczas spotkania szef Japońskiej Izby Handlowo-Przemysłowej, wezwał do zniesienia chińskiego zakazu importu japońskich owoców morza i przywrócenia zwolnień wizowych na krótkie pobyty dla obywateli Japonii, tak jak przed pandemią. Ponadto przewodniczący Japońskiej Federacji Biznesu, argumentował, że konieczne jest rozwianie obaw japońskich firm, takich jak te związane ze zmienioną „ustawą antyszpiewowską”, w celu zwiększenia inwestycji w Chinach.

30 stycznia: Ishiba o konieczności podwyższenia stop procentowych. Ishiba Shigeru potencjalny kandydat na przyszłego premiera Japonii stwierdził, że Bank Japonii musi natychmiast zakończyć politykę ujemnych stóp procentowych, ponieważ pozwala ona firmom opóźnić wysiłki na rzecz zwiększenia produktywności poprzez utrzymywanie kosztów pożyczek na bardzo niskim poziomie. Zdaniem Ishiby „to ekstremalna polityka, która w ogóle nie powinna istnieć” dodając, że bardzo niskie stopy mogą być uzasadnione tylko w czasach kryzysu. Od 2016 r. BOJ utrzymuje krótkoterminowe stopy procentowe na poziomie -0,1%, a rentowność 10-letnich obligacji w okolicach zera w ramach wysiłków na rzecz ożywienia wzrostu gospodarczego i zwiększenia inflacji do docelowego poziomu 2%. Podkreślając potrzebę szybkiego zakończenia ujemnych stóp procentowych, Ishiba powiedział, że BOJ może nie być w stanie tego zrobić bardzo szybko, ponieważ może napotkać presję polityczną, aby utrzymać niskie koszty finansowania oczekiwanego ogromnego pakietu wydatków na odbudowę obszarów dotkniętych poważnym trzęsieniem ziemi 1 stycznia, powiedział Ishiba.

KOMENTARZ

W polityce wewnętrznej najwięcej uwagi przykuwa skandal związany z ukrywaniem funduszy przez frakcje należące do Partii Liberalno-Demokratycznej.

W obliczu rosnącej krytyki premier postanowił pójść o krok dalej i powołał grupę zadaniową ds. reformy politycznej rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej. Nowe gremium zaleciło dokonanie gruntownego przeglądu funkcjonowania frakcji partyjnych i zakazanie im organizowania imprez połączonych ze zbieraniem funduszy. Kolejnym krokiem ma być „rozwiązanie istniejących frakcji i utworzenie nowych, prawdziwych grup politycznych”. W założeniach, „nowe grupy polityczne” mają zostać odcięte od możliwości pozyskiwania środków wyborczych oraz od nacisków na premiera PLD, dotyczących mianowania istotnych stanowisk w rządzie i instytucjach partyjnych. Zgodnie z zarysem, PLD ma zabronić grupom politycznym organizowania spotkań w biurach poza siedzibą główną partii. Jeśli okaże się, że grupa polityczna jest zaangażowana w nielegalną działalność, PLD przeprowadzi dochodzenie i poprosi grupę o zawieszenie działalności lub rozwiązanie. Zaproponowane rozwiązania wydają się być daleko idącą ingerencją w standardy funkcjonowania frakcji działających w Partii Liberalno-Demokratycznej. Desperackie kroki w celu utrzymania władzy przez premiera Kishidę nie gwarantują rozwiązania istniejących problemów.

Premier Kishida proponując nowe zmiany napotkał silny opór ze strony części ustawodawców PLD i opozycji. Postulaty Kishidy Fumio nie docierają do zwolenników

reform ani też do ich przeciwników. Podczas spotkania grupy ds. reformy politycznej PLD premier Kishida zaproponował „czyste zerwanie” z dotychczasową polityką frakcyjną. Premier podjął decyzję o likwidacji frakcji, której wcześniej przewodził i wezwał pozostałych przywódców frakcyjnych do rozważenia podobnych kroków. Część z nich zapowiedziała podobne kroki, ale silna grupa ustawodawców broni znaczenia frakcji i roli jaką odgrywają w kształtowaniu karier politycznych.

Po tym, jak prokuratorzy oskarżyli niektórych ustawodawców i urzędników o naruszenie ustawy o kontroli funduszy politycznych, frakcje PLD kierowane niegdyś przez premiera Kishidę Fumio i byłego premiera Abe Shinzo, a także frakcja kierowana przez Toshihiro Nikaia, byłego sekretarza generalnego zostaną rozwiązane. Jedyną frakcją, która opiera się zaleceniom grupy ds. reformy politycznej jest frakcja byłego premiera Aso Taro, który nie ma zamiaru jej rozwiązywać. Działania premiera w stosunku do frakcji, którą sam kierował również budzą wiele zastrzeżeń. Dopiero w styczniu premier Kishida zapowiedział rozwiązanie własnej frakcji, którą kierował do 7 grudnia 2023 roku. Premier nie ustąpił ze stanowiska szefa frakcji po objęciu stanowiska szefa rządu, co zostało skrytykowane przez opozycję i część polityków PLD.

II. JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

8 stycznia: japońska minister spraw zagranicznych z wizytą w Warszawie. Japońska minister spraw zagranicznych Kamikawa Yoko spotkała się z szefem polskiego MSZ Radosławem Sikorskim. Minister Sikorski złożył kondolencje w związku z trzęsieniem ziemi na półwyspie Noto, w wyniku którego zginęło co najmniej 168 osób oraz z powodu zderzenia samolotu pasażerskiego z samolotem japońskiej straży przybrzeżnej. Japonia będzie nadal współpracować z Polską, aby jak najszybciej zakończyć agresję Rosji na Ukrainę i doprowadzić do sprawiedliwego i trwałego pokoju na Ukrainie. Minister Kamikawa spotkała się także z minister edukacji Barbarą Nowacką. Rozmowy koncentrowały się na wsparciu Japonii dla około 150 000 ukraińskich uczniów, którzy uczęszczają do polskich szkół. Minister Nowacka podkreśliła, że Polska i Ukraińcy przebywający w naszym kraju zawsze mogą liczyć na wsparcie Tokio.

8 stycznia: japońska minister spraw zagranicznych z wizytą w Ukrainie. Japońska minister spraw zagranicznych Kamikawa Yoko złożyła niezapowiedzianą wizytę w Ukrainie gdzie spotkała się ze swoim ukraińskim odpowiednikiem, Dmytro Kulebą. Szefowa japońskiego MSZ obiecała wsparcie w wysokości 37 milionów dolarów w ramach funduszu NATO w celu zapewnienia dodatkowego wsparcia dla obrony Ukrainy. Japonia dostarczy bezzałogowy system wykrywania dronów i inną pomoc w ramach najnowszego finansowania. Rosja wzmożła ataki przy użyciu pocisków rakietowych i dronów atakując Kijów i Charków. Japoński rząd będzie również kontynuował dostawy generatorów, turbin gazowych i transformatorów dla zniszczonego sektora energetycznego. Minister Kamikawa zapewniła, że „Japonia jest zdeterminowana, aby nadal wspierać Ukrainę, w celu przywrócenia pokoju”.

16 stycznia: Suzuki wstrzymuje produkcję na Węgrzech z powodu ataków Huti. Japoński producent samochodów Suzuki Motor Corp. musiał zawiesić produkcję w fabryce na Węgrzech z powodu zakłóceń w łańcuchu dostaw spowodowanych atakami Huti na statki na Morzu Czerwonym. Jemeńscy rebelianci Houthi atakują statki handlowe powiązane z

Izraelem w odpowiedzi na trwający atak na Strefę Gazy. Działania bojowników spowodowały opóźnienia w dostawach silników i innych części do fabryki Suzuki.

28 stycznia: Asahi inwestuje 280 mln USD w węgierski browar. Japoński dystrybutor napojów inwestuje w celu umocnienia swojej pozycji na rynkach europejskich. Grupa Asahi zainwestuje 280 mln USD w węgierski browar Dreher. Węgierska firma jest jedną z pięciu, które Asahi przejęło w roku 2017. Browary Dreher odpowiadają za 30% sprzedaży na rynku węgierskim. Pakiet inwestycyjny pozwoli na modernizację starzejącego się sprzętu browaru w ciągu 10 lat. W pierwszej fazie, trwającej do 2026 r., 30% całkowitej kwoty zostanie przeznaczone na nowy sprzęt do fermentacji i kondycjonowania, a także na działania na rzecz zrównoważonego rozwoju, takie jak energia odnawialna.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

11 stycznia: OECD przekonuje Japonię do podwyższenia stóp procentowych. OECD stwierdziło, że Bank Japonii powinien stopniowo podnosić krótkoterminowe stopy procentowe i uelastyczyć swoją politykę kontroli rentowności obligacji, jeśli inflacja utrzyma się w okolicach celu 2% i towarzyszyć jej będzie trwały wzrost płac. Bank Japonii w nieznanym stopniu próbował rozluźnić ścisłą kontrolę nad długoterminowymi stopami procentowymi, lecz działania te nie są wystarczające. Bank centralny powinien zatem kontynuować wysiłki na rzecz uelastyczenia kontroli stóp procentowych, na przykład poprzez podniesienie docelowej rentowności 10-letnich obligacji.

15 stycznia: coraz większa liczba upadających firm. Liczba bankructw przedsiębiorstw w Japonii w 2023 roku osiągnęła najwyższy poziom od ośmiu lat. Upadłości firm wzrosły we wszystkich 10 badanych sektorach po raz pierwszy od 31 lat, ze względu na rosnące ceny, pogłębiające się niedobory siły roboczej i rozpoczęcie spłat pożyczek pomocowych udzielonych firmom w celu przetrwania kryzysu COVID-19. Liczba upadłości firm, których zobowiązania wynosiły co najmniej 10 mln jenów, wzrosła o 35,2% w porównaniu z rokiem poprzednim do 8 690, co stanowi najwyższy wynik od 2015 roku. Liczba upadłości spowodowana wzrostem cen, takich jak wyższe ceny materiałów, wzrosła ponad dwukrotnie do 645.

18 stycznia: tajwańska firma TSMC uruchomi w lutym fabrykę chipów w Kumamoto. Taiwan Semiconductor Manufacturing Company oficjalnie otworzy swoją nową fabrykę chipów w prefekturze Kumamoto 24 lutego, w ramach planu rozszerzenia globalnego zasięgu produkcji. TSMC kontroluje ponad połowę światowej produkcji wafli krzemowych, wykorzystywanych we wszystkich produktach elektronicznych, od smartfonów, przez samochody, po pociski rakietowe. Otwarcie nowej fabryki jest odpowiedzią na wzrost zapotrzebowania globalnego i naciski na dywersyfikację geograficzną produkcji w obliczu konfliktów między Stanami Zjednoczonymi a Chinami.

26 stycznia: japońskie zadłużenie wzrasta do 4,7 biliona USD. Japońskie Ministerstwo Finansów opublikowało dane dotyczące zadłużenia. Kwota „długu przekraczającego aktywa” osiągnęła rekordowy poziom 702 bilionów jenów. Wzrost ten jest w dużej mierze spowodowany emisją dodatkowych obligacji rządowych w celu sfinansowania dodatkowych

wydatków budżetowych. Aktywa Japonii, które obejmują infrastrukturę, taką jak drogi i zbywalne papiery wartościowe, wzrosły o ponad 16 bilionów jenów w porównaniu z rokiem poprzednim. Z drugiej strony, zadłużenie wzrosło o ponad 31 bilionów jenów w porównaniu z poprzednim rokiem, co było spowodowane emisją nowych obligacji rządowych w celu pokrycia niedoboru środków finansowych po opracowaniu dodatkowego budżetu w wysokości około 29 bilionów jenów na działania gospodarcze.

26 stycznia: rekordowa liczba zagranicznych pracowników w Japonii. Po raz pierwszy liczba zagranicznych pracowników w Japonii przekroczyła 2 miliony, osiągając najwyższy poziom w historii. Według Ministerstwa Zdrowia, Pracy i Opieki Społecznej, w październiku ubiegłego roku w Japonii było 2 048 675 pracowników zagranicznych. Liczba ta stanowi wzrost o 225 950 od 2022 roku. Tempo wzrostu od 2022 r. wynosi 12,4%, co stanowi znaczny wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim. Wzrost ten jest częściowo przypisywany przyspieszonej procedurze akceptacji wniosków wizowych dla wykwalifikowanych pracowników i stażystów technicznych. Ministerstwo zauważa, że tempo napływu zagranicznej siły roboczej powróciło do poziomu sprzed pandemii. Pod względem narodowości największą grupę stanowią Wietnamczycy (25,3%), następnie Chińczycy (19,4%) i Filipińczycy (11,1%).

31 stycznia: wzrost eksportu japońskich produktów rolnych. Japoński eksport produktów rolnych i rybnych osiągnął rekordowy poziom w 2023 roku pomimo ograniczeń nałożonych przez Chiny w reakcji na uwolnienie uzdatnionej wody z elektrowni w Fukushima I. Ministerstwo Rolnictwa, Leśnictwa i Rybołówstwa ogłosiło, że wartość eksportu tych produktów i środków spożywczych wzrosła o 2,9% w porównaniu z rokiem poprzednim. Oznacza to 11. rok z rzędu rekordowego eksportu. Wzrost liczby restauracji na całym świecie po pandemii COVID-19 i osłabienie jena pozytywnie przyczyniły się do tego trendu. Eksport perł, zielonej herbaty i wołowiny odnotował znaczny wzrost. Sytuacja wyglądała jednak inaczej w przypadku eksportu do Chin. Od czasu uwolnienia oczyszczonej wody z elektrowni jądrowej Fukushima Daiichi w sierpniu ubiegłego roku, chińskie ograniczenia importowe są kontynuowane, co doprowadziło do 14,6% spadku eksportu do Chin, wynoszącego 237,6 mld jenów. Owoce morza, takie jak przegrzebki i produkty powszechnie używane w japońskich restauracjach, takie jak sake, były jednymi z tych, które odnotowały spadek.

31 stycznia: problemy ze znalezieniem pracowników w sektorze małych i średnich firm. Małe i średnie przedsiębiorstwa w Japonii stanęły przed poważnym wyzwaniem w związku z pogłębiającym się niedoborem pracowników. Pomimo wysiłków zmierzających do podniesienia wynagrodzeń 74% tych firm nie było w stanie zatrudnić nowych absolwentów. Japońska Izba Handlowo-Przemysłowa przeprowadziła ankietę wśród swoich firm członkowskich w całym kraju, uzyskując odpowiedzi od 1 920 firm. Wyniki pokazują, że 74,0% MŚP nie mogło zatrudnić nowych absolwentów w kwietniu tego roku. Problem jest szczególnie widoczny w sektorach takich jak budownictwo, produkcja i handel hurtowy. W obliczu niedoboru pracowników, firmy podejmują różne strategie mające na celu przyciągnięcie nowych absolwentów.

W kontekście gospodarczym warto zwrócić uwagę na informacje dotyczące zwiększenia liczby zagranicznych pracowników przebywających w Japonii. Zwiększenie liczby zagranicznych pracowników jest kluczowym elementem zapewnienia stabilnej siły roboczej, ponieważ japońska gospodarka zmagą się z problemem spadającej liczby ludności w wieku produkcyjnym. W roku 2019 wprowadzono w życie nowy program wizowy dla wykwalifikowanych pracowników, którego celem było sprowadzenie do Japonii 275 000 osób. Niestety planu japońskiego rządu zostały pokrzyżowane przez wybuch pandemii COVID-19. Po zniesieniu ograniczeń pandemicznych oraz rozszerzeniu nowych kategorii wizowych na większą liczbę sektorów gospodarczych, wygląda na to, że japońska strategia przyciągania pracowników zagranicznych może osiągnąć zakładane rezultaty. Przyciągnięcie większej liczby pracowników zagranicznych nie rozwiązuje jednak większości problemów z niedoborem siły roboczej. Coraz więcej mniejszych i średnich przedsiębiorstw, które nie korzystają tak często z rządowych programów przyciągania zagranicznych pracowników, zgłasza problemy z pozyskaniem wykwalifikowanej i wykształconej siły roboczej.

Warto również zwrócić uwagę na ciekawe dane dotyczące japońskiego eksportu produktów rolnych oraz mieszane rezultaty chińskiej delegacji biznesowej w Chinach. Organizację pierwszej od czterech lat delegacji „Japońsko-Chińskiego Stowarzyszenia Gospodarczego” należy uznać za sukces i nowe otwarcie dla przyszłych relacji handlowo-inwestycyjnych. Przedstawiciele największych japońskich organizacji biznesowych spotkali się z chińskim ministrem handlu Wang Wentao. Oficjalnie ich głównym celem były wysiłki na rzecz zniesienia chińskich ograniczeń w imporcie japońskich owoców morza. Nie należy się dziwić, że delegacji nie udało się uzyskać wiążących zapewnień w tym obszarze. Kwestia wypuszczenia uzdatnionej wody została za bardzo upolityczniona i będzie wymagać długotrwałych negocjacji na wszystkich szczeblach dyplomatycznych. W tym obszarze warto również zwrócić uwagę na wzrost wartości japońskiego eksportu produktów rolnych pomimo ograniczeń nałożonych przez Pekin. Japońskie ministerstwo rolnictwa stawia na dywersyfikację japońskiego eksportu i zakłada jego zwiększenie do poziomu 2 bilionów jenów do 2025 roku. Dywersyfikacji sprzyjają przede wszystkim liczne porozumienia handlowe podpisane w poprzednich latach takie jak CPTPP, porozumienie z Unią Europejską i ze Stanami Zjednoczonymi.

Pomimo tego, że japońskiej delegacji w Chinach nie udało się osiągnąć przełomu w kwestii zniesienia ograniczeń eksportowych, delegacja zwróciła uwagę na inne poważne problemy w relacjach biznesowych z Chinami. Największym problemem wydaje się być wzrost obaw japońskich inwestorów związanych z bezpiecznym prowadzeniem biznesu w Chinach. Coraz więcej japońskich firm obawia się aresztowania swoich pracowników po zaostreniu przez Pekin prawa antyszpiegowskiego. Obawy te powstrzymują część japońskiego biznesu przed rozwijaniem inwestycji na terenie Chin i w dłuższej perspektywie mogą zamrozić rozwój japońskiej aktywności w tym kraju.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

